

Fleischmann Zsuzsanna 1998-ban leírt feljegyzése

Az idő rohan, az élet gyorsan múlik, és betöltve már 71. évemet mindig erősebben tör rám az emlékezés. Lepereg előttem az 1944-es év, tele fájdalommal, amit így leírni nem lehet, csak átélni. Felejteni pedig soha a szeretteim elvesztését. A bátyámat már egy félévvel előbb elvitték munkaszolgálatosnak, de akkor még úgy búcsúztunk, hogy a viszontlátásra, és Ő azt mondta: ne féljetek, visszajövök, és sírva elrohant. Azóta is csak várom!

Láger előtti élményeimről nem akarok sokat beszélni, csak egy egész kis élményeimről, már amennyiben ez élménynek nevezhető. A németek megszálltak minket, mikor is én Pestről haza akartam utazni. A Nyugatiból indult a vonatom, s meglepetten tapasztaltam, hogy sort kell állni, mert egy csendőr igazoltatott mindenkit a bejelentőlapról, hogy nem zsidó-e. Végre rám került a sor, s mielőtt még a csendőr megszólalhatott volna, azt mondtam: „remélem engem nem néz zsidónak, mert mire maga átnézi a bejelentőlapom, a vonatom, ami bent áll, azonnal indul, és én lemaradok”. Jól van, siessen csak aranyoskám, és én rohantam a vonathoz. Ugyanis a zsidókat félreállították, nem mehettek tovább. Így engem megsegített az Isten, mint már annyiszor. A vonaton tört ki rajtam a sírás.

Másnap vissza kellett menjek Pestre, és én csak a folyosón álldogáltam. Az egyik fülkében tiszték ültek, mire az egyik kijött, és azt mondta: Tessék csak befáradni, egyikünk átadja a helyet. Mondtam: köszönöm, jól állok én itt. Pár perc múlva kijött egy másik, és ugyanazt elmondta. Engem elkapott a méreg, s azt mondtam: én zsidó vagyok, érti, zsidó, s hallottam, hogy tegnap a buszon felállítottak egy hölgyet, mert hogy zsidó, s nincs joga ülni. Minket a vallás nem zavar, tessék elfogadni – én csak nem válaszoltam rá.

Aztán a jött csillagviselés, majd gettóba költöztettek minden monori zsidót. Pesten éltem, fogorvosi asszisztensnő voltam, s állandóan izgultam az enyémeikért, de akkor már végleg nem lehetett utazni.